

VOORTOETS NATURA 2000

HOUTKAMPWEG 7

TE OTTERLO

Ecologie

Rapportage voortoets Natura 2000

Houtkampweg 7 te Otterlo

Opdrachtgever	Gemeente Ede Bergstraat 4 6711 DD Ede
Rapportnummer	14517.001
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	23 februari 2021
Vestiging	Gelderland Fabriekstraat 19c 7005 AP Doetinchem 088 - 5001600 doetinchem@econsultancy.nl
Opsteller	De heer ing. E.R. Witter
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	De heer C.C. Slemmer, BSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
2.2	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	3
2.3	Te toetsen werkzaamheden en ingrepen	5
2.4	Ligging ten opzichte van Natura 2000	6
2.5	Gevoeligheid soorten en habitats	6
3	TOETSING AAN MOGELIJKE EFFECTEN	8
3.1	Verzuring en vermeting door N-depositie vanuit de lucht	8
3.2	Verontreiniging	9
3.3	Verstoring door geluid	9
3.4	Verstoring door licht	10
3.5	Verstoring door trilling, optische verstoring en mechanische verstoring	11
3.6	Conclusie mogelijke effecten	12
4	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	13

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van de gemeente Ede opdracht gekregen voor het uitvoeren van een voortoets Natura 2000, ten behoeve van de voorgenomen bestemmingsplanwijziging aan de Houtkampweg 7 te Otterlo.

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de ontwikkeling van een kleinschalig recreatiebedrijf.

Het onderzoek heeft als doel vast te stellen of er op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat het plan, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen, (significante) gevolgen kan hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Het betreft een oriënterende fase.

Uit het onderzoek zal moeten blijken welke van de onderstaande situaties aan de orde zijn:

- Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig is.
- Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is, volstaat daarvoor de zogenoemde verslechterings- en verstoringstoets.
- Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat, is een passende beoordeling vereist.

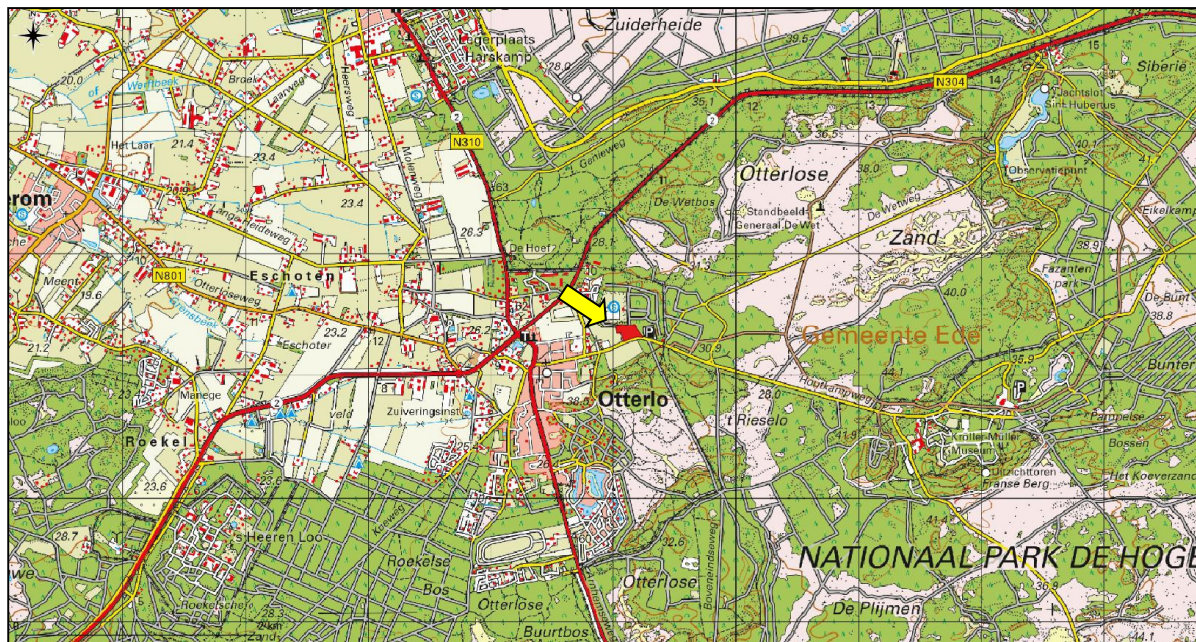
Een bijkomende doelstelling is om te bepalen welke stikstofruimte het plan behelst, als gevolg van het stoppen van de huidige agrarische functie.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 18.775 \text{ m}^2$) ligt aan de Houtkampweg 7, circa 700 meter ten noordoosten van de kern van Otterlo (zie figuur 1). Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 182.100$, $Y = 457.350$.

Figuur 1. Ligging onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft een agrarisch bedrijf (zie figuur 2). De initiatiefnemer is voornemens de huidige agrarische bedrijfsvoering stop te zetten en een kleinschalig recreatiebedrijf te starten. Hier-
toe zal de onderzoekslocatie opnieuw worden ingericht.

Figuur 2. Luchtfoto van de onderzoekslocatie.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

Op dit moment wordt er op het perceel Houtkampweg 7-9 te Otterlo een melkveehouderij gerund in combinatie met recreatieve activiteiten. De recreatieve activiteiten omvatten onder andere een Bed and Breakfast, een groepsaccommodatie en een fietsverhuur. Deze activiteiten zijn ontstaan in de jaren '90 van de vorige eeuw.

In het huidige concept maken de gasten tijdens hun verblijf kennis met de boerderij en de dieren. De agrarische setting staat centraal bij een verblijf op de boerderij De Houtkamp.

De wens is ontstaan om te stoppen met de agrarische tak van de bedrijfsvoering als hoofdactiviteit en geheel toe te leggen op de recreatieve functie. De agrarische setting blijft wel behouden, inclusief dieren, omdat dit de recreatieve tak versterkt. Gasten kunnen op deze manier genieten van een veelzijdig en levendig boerenerv. De boerderij De Houtkamp is niet denkbaar zonder het houden van vee, daarom wordt er in de toekomst ook op bescheiden schaal (klein)vee gehouden. Dit sluit ook goed aan op de uitstraling van het Veluwe boerenerv.

Daarnaast zal de huidige koeienstal worden omgebouwd tot stallingsruimte voor paarden. Gasten die eigen paarden willen meenemen tijdens hun verblijf kunnen de paarden dan in deze stallingsruimte stallen.

Om bovenstaande plannen van boerderij De Houtkamp mogelijk te kunnen maken zal de huidige agrarische bestemming gewijzigd gaan worden naar een recreatiebestemming. De omliggende weide zal bestemd blijven als agrarisch, hier wordt recreatief medegebruik mogelijk gemaakt. In figuur 3 is de landschappelijke inpassing weergegeven.

Figuur 3. Landschappelijke inpassing.

2.3 Te toetsen werkzaamheden en ingrepen

Voor de toetsing aan de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied de Veluwe zijn de wijzigingen ten opzichte van het huidige gebruik relevant. Voor de inrichtingswerkzaamheden op het erf zelf geldt dat de soortenbescherming binnen de Wet natuurbescherming van kracht is. Deze zijn getoetst middels de quickscan Wet natuurbescherming Houtkampweg 7-9 Otterlo (Blom Ecologie, rapport BE/2020/485/r).

Uitgangspunten voor de toetsing aan externe effecten op Natura 2000 zijn:

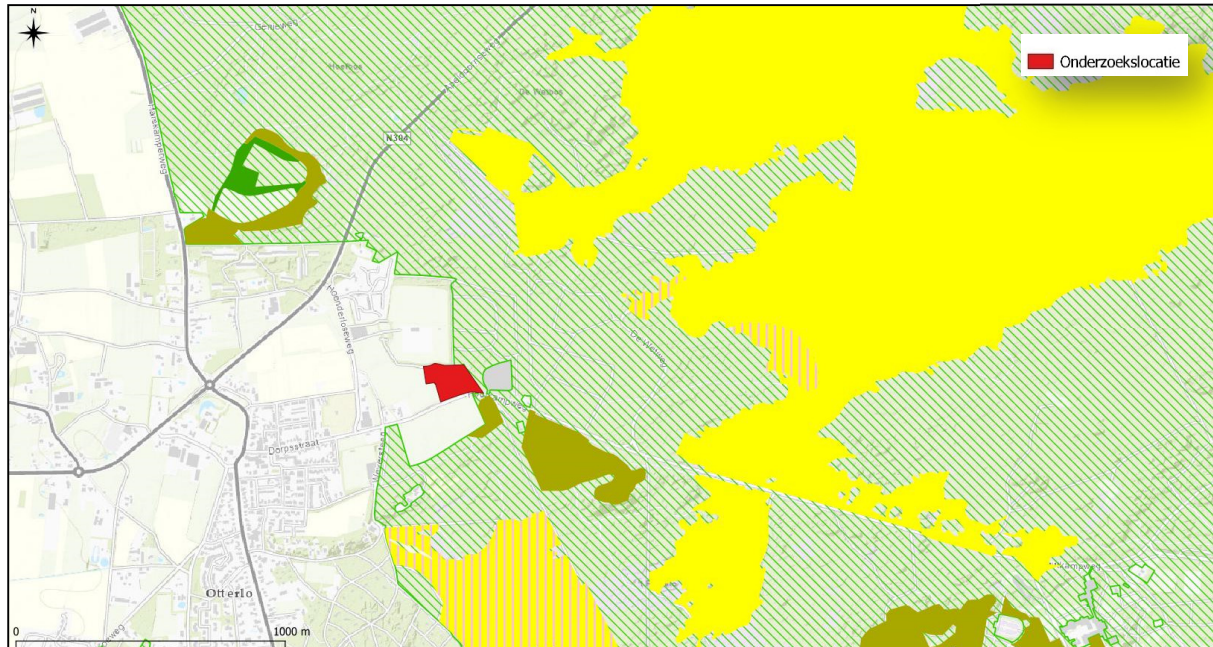
- Er is geen toename van het aantal logies. Het aantal bedden blijft op het huidige niveau;
- Er worden maximaal 8 boxen gerealiseerd voor het stallen van paarden;
- Er worden geen nieuwe lichtpunten aangebracht op het terrein (het licht in de huidige veestal vervalst).

De toevoeging van de mogelijkheden om op het erf paarden te kunnen stallen, komt voort uit de genomen mogelijkheden om op het park de Hoge Veluwe gebruik te maken van nieuw aangelegde paarden-trails. Door de service voor het stallen van paarden toe te voegen aan de huidige recreatieve dienstverlening hoopt de ondernemer een betere spreiding van de bezettingsgraad door het jaar heen te krijgen. De huidige bezetting ligt gemiddeld rond de 5.850 overnachtingen (het jaar 2020 is hierbij niet mee gerekend). Het streven is om de bezetting tot een niveau van ongeveer 6.000 te krijgen.

Doordat de agrarische functie verdwijnt en daarmee het vee (uitgezonderd hobby-vee) wordt een significant afname van de stikstofdepositie verwacht. Uitgangspunt is dat het verschil in uitstoot vereffend wordt met een tijdelijke toename in de aanlegfase.

2.4 Ligging ten opzichte van Natura 2000

De onderzoekslocatie grenst aan het Natura 2000-gebied de Veluwe. Het betreft het park de Hoge Veluwe, waarbij de ingang van het park nabij de onderzoekslocatie is gesitueerd (figuur 4).

Figuur 4. Ligging ten opzichte van Natura 2000-gebied de Veluwe (groen gearceerd)

In de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn de volgende habitattypen aanwezig:

- H9190 - Oude eikenbossen (50 meter), lichtgroen in figuur 3;
- H2310 – Stufzandheiden (500 meter), geel/oranje gearceerd in figuur 3;
- H2330 – Zandverstuivingen (500 meter), geel in figuur 3;
- H9120 – Beuken-eikenbossen met hulst (950 meter), donkergroen in figuur 3.

Voor de habitats in de omgeving zijn leefgebieden aanwezig van de volgende aangewezen broedvogelsoorten: boomleeuwerik, draaihal, duinpieper, grauwe klauwier, nachtzwaluw, roodborsttapuit, tapuit, wespandief en zwarte specht.

2.5 Gevoeligheid soorten en habitats

De toetsing van de mogelijke externe effecten op Natura 2000-gebieden in de omgeving is uitgevoerd aan de hand van de effectenindicator van het Ministerie van Economische Zaken (Effectenindicator Synbiosys Alterra, 2021). In de effectenindicator zijn de meest voorkomende storende factoren met betrekking tot Natura 2000-gebieden in het kader van diverse werkzaamheden beschreven. De gevoeligheid van verscheidene habitattypen en soorten worden zover mogelijk geclassificeerd op 'zeer gevoelig', 'gevoelig' en 'niet gevoelig' voor het betreffende effect. In tabel I staan dikgedrukt de storende factoren weergegeven die bij deze toetsing worden beoordeeld. De niet dikgedrukte factoren kunnen wegens de aard van de voornemens en de ligging buiten Natura 2000-gebieden op voorhand worden uitgesloten.

Tabel I. Storende factoren conform effectenindicator*.

1. Oppervlakteverlies	11. Verandering overstromingsfrequentie
2. Versnippering	12. Verandering dynamiek substraat
3. Verzuring	13. Verstoring door geluid
4. Vermesting	14. Verstoring door licht
5. Verzoeting	15. Verstoring door trilling
6. Verzilting	16. Optische verstoring
7. Verontreiniging	17. Verstoring door mechanische effecten
8. Verdroging	18. Verandering in populatiedynamiek
9. Vernatting	19. Bewuste verandering soortensamenstelling
10. Verandering stroomsnelheid	

* De vetgedrukte factoren worden bij de toetsing betrokken, de overige factoren zijn op voorhand niet aan de orde.

Per factor wordt beschreven of deze als gevolg van de voorgenomen ingreep in zijn algemeenheid kan plaatsvinden. Vervolgens wordt beschreven of het optreden van de verstoring factor tot negatieve effecten kan leiden. Niet iedere soort is even gevoelig voor de mogelijk optredende storende factoren. In tabel I staat per habitat/soort die in het plangebied aanwezig is in welke mate deze volgens de effectenindicator gevoelig is voor storende factoren.

Tabel II. Gevoeligheid voor storingsfactoren volgens effectenindicator.

zeer gevoelig gevoelig niet gevoelig n.v.t. ... onbekend	Verandering in populatiedynamiek									
	Verstoring door mechanische effecten									
	Optische verstoring									
	Verstoring door trilling									
	Verstoring door licht									
	Verstoring door geluid									
	Verontreiniging									
	Vermesting door N-depositie uit de lucht									
	Verzuring door N-depositie uit de lucht									
	Storingsfactor	3	4	7	13	14	15	16	17	18
Boomleeuwerik (broedvogel)										
Draaihals (broedvogel)								...		
Duinpieper (broedvogel)										
Grauwe Klauwier (broedvogel)										
Nachtswaluw (broedvogel)										
Wespendief (broedvogel)										
Zwarte Specht (broedvogel)										
Habitattype 2310										
Habitattype 2330										
Habitattype 9120										
Habitattype 9190										

Behalve het al dan niet optreden van een verstoring factor en de gevoeligheid ervoor bij bepaalde soorten of habitattypen, speelt ook de mate waarin de doelstellingen ervan zijn of worden bereikt een rol. Een aantal habitattypen en soorten staan onder druk, zodat negatieve effecten een groter gevolg hebben.

3 TOETSING AAN MOGELIJKE EFFECTEN

3.1 Verzuring en vermesting door N-depositie vanuit de lucht

Kenmerk: *Verzuring* van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van vervuilende gassen door bijvoorbeeld fabrieken en (vracht)auto's. De uitstoot bevat onder andere zwaveldioxide (SO₂), stikstof-oxide (NO_x), ammoniak (NH₃) en vluchtige organische stoffen (VOS). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het abiotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie. *Vermesting* is de 'verrijking' van ecosystemen met name stikstof en fosfaat. Het kan gaan om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden) of nitraat- en fosfaataanvoer door het oppervlaktewater.

Interactie met andere factoren: De effecten van verzurende stoffen zijn niet altijd te scheiden van die van vermestende stoffen, omdat een deel van de verzurende stoffen ook vermestend werkt (aanvoer van stikstof).

Gevolg: Verzuring leidt tot een directe of indirecte afname van de buffercapaciteit (het neutralisatievermogen) van bodem of water. Op termijn resulteert dit proces in een daling van de zuurgraad. Hierdoor zullen voor verzuring gevoelige soorten verdwijnen, wat kan resulteren in een verandering van het habitatype en soortensamenstellingen. Vermesting kan tevens invloed hebben op de soortensamenstelling. De groei in veel natuurlijke landecosystemen zoals bossen, vennen en heidevelden worden gelimiteerd door de beschikbaarheid van stikstof. Verhoogde stikstofdepositie kan daardoor leiden tot extra groei van verscheidene plantensoorten. De beschikbaarheid van stikstof is dus bepalend voor de concurrentieverhoudingen tussen plantensoorten. Als de stikstofdepositie boven een bepaald kritisch niveau komt, neemt een beperkt aantal plantensoorten sterk toe ten koste van meerdere andere. Hierdoor neemt de biodiversiteit af en verandert de soortensamenstelling.

Bron: Effectenindicator Synbiosys Alterra, 2021

Analyse

Vrijwel alle aangewezen soorten in de omgeving zijn zeer gevoelig voor de effecten van vermesting en verzuring. De habitats in de directe omgeving zijn alle gevoelig tot zeer gevoelig voor met name vermesting (tabel II).

Doordat de agrarische activiteiten worden gestaakt, zal er een afname plaatsvinden van de uitstoot van stikstof, met name NH₃. In de aanlegfase zal een tijdelijke toename plaatsvinden. Per saldo zal er sprake zijn van een significante afname van stikstofdepositie in de lucht.

Het verschil in stikstofdepositie wordt in een separate rapportage besproken (14514.002 in voorbereiding). De vrijgekomen stikstofruimte zal worden gebruikt voor de ontwikkeling van een woonwijk in de directe omgeving.

Voor het initiatief op de Houtkampweg 7 is ook zonder modelberekening met zekerheid te stellen dat er geen toename van stikstofdepositie zal plaatsvinden. Eventuele stikstofruimte die benodigd is in de aanleg- en gebruiksfase blijft gereserveerd voor de initiatiefnemer.

3.2 Verontreiniging

Kenmerk: Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Bij verontreiniging is sprake van een zeer brede groep van ecosysteem/gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen, endocrien werkende stoffen et cetera. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater en lucht.

Interactie andere factoren: geen directe interactie met andere factoren. Wel kan verontreiniging als gevolg van andere factoren optreden.

Gevolg: Vrijwel alle soorten en habitattypen reageren op verontreiniging. De ecologische effecten uiten zich in het verdwijnen van soorten en/of het beïnvloeden van gevoelige ecologische processen. Deze beïnvloeding kan direct plaatsvinden maar ook indirect via een opeenvolging van ecologische interacties. Bovendien kan verontreiniging zich pas vele jaren/decennia later manifesteren. De gevolgen van verontreiniging zijn divers en complex. In het algemeen kan gesteld worden dat aquatische habitattypen en soorten gevoeliger zijn dan terrestrische systemen. Ook geldt dat soorten in de top van de voedselpiramide, als gevolg van accumulatie, van verontreinigingen gevoeliger zijn. Echter, afhankelijk van de concentratie en duur van de verontreiniging zijn alle habitattypen en soorten gevoelig en kan verontreiniging leiden tot verandering van de soortensamenstelling.

Bron: Effectenindicator Synbiosys Alterra, 2021

Analyse

Alle soorten met leefgebieden in de omgeving, alsmede de aangewezen habitats zijn gevoelig voor verontreiniging (tabel II).

Bij het voorgenomen gebruik van de onderzoekslocatie komen geen schadelijke stoffen vrij. Het is daarom uit te sluiten dat er verontreinigende stoffen neerslaan op het Natura 2000-gebied. Een toename van recreanten in het Natura 2000-gebied kan leiden tot een toename van zwerfafval. Het aantal recreanten zal echter niet of nauwelijks toenemen. Mogelijk dat meer recreanten gebruik zullen maken van de paarden-trails. Effecten van dit gebruik behoren getoetst te zijn bij de recente aanleg van de padenstructuur.

3.3 Verstoring door geluid

Kenmerk: Verstoring door onnatuurlijke geluidsbronnen; permanent zoals geluid wegverkeer danwel tijdelijk zoals geluidsbelasting bij evenementen. Geluid is een hoorbare trilling, gekenmerkt door geluidsdruk en frequentie.

Interactie andere factoren: Treedt vaak samen met visuele verstoring op door bijv. vlieg- en autoverkeer, manifestaties etc.

Gevolg: Logischerwijs zijn alleen diersoorten gevoelig voor direct effecten van geluid. Geluid sec is een belangrijke factor in de verstoring van fauna. De verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens weer leiden tot het verlaten van het leefgebied of bijvoorbeeld een afname van het reproductieproces. In bepaalde gevallen kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continu geluid. Voor zeezoogdieren en vogels is in bepaalde gevallen deze dosis-effect relatie goed gekwantificeerd.

Bron: Effectenindicator Synbiosys Alterra, 2021

Analyse

Verstoring door geluid is enkel relevant voor de broedvogelsoorten (tabel II). Van de meeste van deze aangewezen soorten liggen de leefgebieden op meer dan 500 meter van de onderzoekslocatie. Wespandieven en zwart spechten kunnen ook in de omgeving van de onderzoekslocatie broeden.

Het planvoornemen behelst geen toename van geluid vanaf de onderzoekslocatie. Feestelijke of groepsactiviteiten vinden binnen plaats, op de plek waar dit nu ook het geval is. Er worden geen feesten met versterkt geluid op het buitenterrein georganiseerd.

3.4 Verstoring door licht

Kenmerk: Verstoring door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken en industrieterreinen, glas-tuinbouw etc.

Interactie andere factoren: Onbekend.

Gevolg: Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's. Met name schemer- en nacht actieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken worden of verdreven door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld of verlichte delen van het leefgebied worden vermeden.

Bron: Effectenindicator Synbiosys Alterra, 2021

Analyse

Net als bij geluid zijn effecten van licht verstorend voor de aangewezen broedvogelsoorten.

Met de nieuwe inrichting van het terrein zal er geen sprake zijn van een toename van licht, eerder een afname, omdat de verlichting van de veestal komt te vervallen. Negatieve effecten als gevolg van licht op het Natura 2000-gebied zijn daarom op voorhand uit te sluiten.

3.5 Verstoring door trilling, optische verstoring en mechanische verstoring

Kenmerk: Er is sprake van verstoring door trillingen als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen etc.. Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen etc. die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten.

Interactie andere factoren: Kunnen vooral samen optreden met verstoring door geluid. Optische en mechanische verstoring kan ook samen gaan met licht.

Gevolg: Trilling kan leiden tot verstoring van het natuurlijke gedrag van soorten. Individuen kunnen tijdelijk of permanent verdreven worden uit hun leefgebied.

Optische verstoring leidt vooral tot vluchtgedrag van dieren. De soort reageert bijvoorbeeld op beweging omdat een potentiële vijand wordt verwacht. Andersom kan optische verstoring juist ook het uitzicht van soorten beperken waardoor zij potentiële vijanden niet zien naderen. De daadwerkelijke effecten zijn zeer soortspecifiek en hangen van de schuwheid van de soort en de mate waarin gewenning optreedt. Bovendien kunnen de effecten afhankelijk zijn van de periode van de levenscyclus van de soort: in de broedtijd zijn soorten over het algemeen schuwer en dus gevoeliger voor optische verstoring.

Mechanische verstoring kan leiden tot een verandering van het habitatype en/of verstoring of het doden van fauna-individen. Het effect is zeer afhankelijk van de kwetsbaarheid (gevoeligheid) van het habitatype. Waterrecreatie en scheepvaart leiden tot golfslag, hetgeen effect kan hebben op de oeverbegroeiing en waterfauna.

Bron: Effectenindicator Synbiosys Alterra, 2021

Analyse

De effecten trilling, optische verstoring en mechanische verstoring zijn als externe factoren uit te sluiten. Op de onderzoekslocatie vinden in de aanlegfase voornamelijk interne verbouwingen plaats. Deze zullen niet merkbaar zijn in het aangrenzende Natura 2000-gebied en bovendien zeer tijdelijk van aard zijn.

De effecten van optische verstoring of mechanische effecten kunnen alleen plaatsvinden binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied, als de toename van het aantal ruiters in ogenschouw genomen wordt. Econsultancy gaat er vanuit dat bij de aanleg van de nieuwe ruiterspaden op het park de Hoge Veluwe de effecten van het gebruik ervan deel hebben uitgemaakt van een toetsing aan de Wet natuurbescherming. Er zal geen bezwaar kunnen zijn tegen het gebruik van de paden als voor de aanleg ervan vergunning is verleend. Bovendien is de toename als gevolg van het planvoornemen verwaarloosbaar klein ten opzichte van de autonome toename van het recreatieve gebruik.

3.6 Conclusie mogelijke effecten

Uit de toetsing van het beoogde aan de mogelijke effecten, genoemd in de effectenindicator, blijkt dat negatieve effecten op de aangewezen habitats en soorten zijn uit te sluiten. Externe effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn op voorhand uit te sluiten vanwege de afname van het vee dat momenteel gehouden wordt. Toename van geluid, licht, trilling of verontreinigende stoffen zijn eveneens uit te sluiten, omdat de recreatievoorzieningen in wezen niet wijzigen en grotendeels inpandig plaatsvinden. Een toename van optische, mechanische effecten in het Natura 2000-gebied zelf zullen bij de recente aanleg van de ruiterspaden in ogenschouw zijn genomen. Indien er geen bezwaren zijn voor de aanleg van de paden, zal er voor het gebruik ervan geen aanvullende toetsing noodzakelijk zijn.

Uit de oriënterende fase blijkt dat de onderstaande situatie aan de orde is:

- Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig is.

4 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van de gemeente Ede een voortoets Natura 2000 uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen bestemmingsplanwijziging aan de Houtkampweg 7 te Otterlo.

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de ontwikkeling van een kleinschalig recreatiebedrijf, waarbij de totale capaciteit (het aantal bedden) niet toeneemt. De wijziging behelst het stopzetten van de agrarische bedrijfsvoering en het realiseren van voorzieningen voor recreanten die gebruik willen maken van de ruiterspaden op het park de Hoge Veluwe of elders in de omgeving.

Uit de toetsing van het beoogde aan de mogelijke effecten, genoemd in de effectenindicator, blijkt dat negatieve effecten op de aangewezen habitats en soorten zijn uit te sluiten. Externe effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn op voorhand uit te sluiten vanwege de afname van het vee dat momenteel gehouden wordt. Toename van geluid, licht, trilling of verontreinigende stoffen zijn eveneens uit te sluiten, omdat de recreatievoorzieningen in wezen niet wijzigen en grotendeels in pandig plaatsvinden. Een toename van optische, mechanische effecten in het Natura 2000-gebied zelf zullen bij de recente aanleg van de ruiterspaden in ogenschouw zijn genomen. Indien er geen bezwaren zijn voor de aanleg van de paden, zal er voor het gebruik ervan geen aanvullende toetsing noodzakelijk zijn.

Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig is.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Krijgsveld K.L., Smits R.R, van der Winden J. (2008). Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie, Vogelbescherming Nederland, Zeist.

Van Manen W., van Diermen J., van Rijn S. & van Geneijgen P., (2011). Ecologie van de Wespendief *Pernis apivorus* op de Veluwe in 2008-2010, populatie, broedbiologie, habitatgebruik en voedsel. Natura 2000 rapport, Provincie Gelderland. Arnhem NL / stichting Boomtop www.boomtop.org Assen NL.

Poelman, M., Quickscan Wet natuurbescherming Houtkampweg 7-9 Otterlo. Rapport BE/2020/485/r, Blom Ecologie b.v., 5 oktober 2020.

Provincie Gelderland 2016. Beheerplan Natura 2000 057 – Veluwe. Vastgesteld door GS op 23 januari 2018.

Sierdsema H., ten Holt H., Martens S., Nijssen M. & Petra Verburg. 2020. Natuurbeheer en zone-ringsmaatregelen voor zeven aangewezen vogelsoorten in Natura 2000-gebied Veluwe. Bouwstenen Soortenherstel Beheerplan Natura 2000 Veluwe. Achtergrondrapport. Sovon-rapport 2020/32. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen

www.natura2000.nl/profielen (nachtzwaluw, boomleeuwerik, wespendief, zwarte specht).

<https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of voortplantingsplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

